

CONFESSIÓ A MANERA D'EPÍLEG

La meva carrera de fumador, llevat de tres o quatre moments estel·lars, s'assembla a la de molts col·legues en el vici. Aproximadament pels volts dels meus quinze anys d'edat, l'avi patern donava solemnitat als dinars dels diumenges oferint-me (al final de l'àpat) un cigarret cargolat per ell. Era un home polit, m'allargava l'exigu cilindre amb la part engomada del paper cap enfora, perquè jo l'ensalivés d'una manera personal i intransferible. No puc afirmar que fumar m'agradés, però em sentia important i és innegable que encetava una passió.

A mesura que vaig anar creixent, augmentava la meva dependència: de primer, foren quatre o cinc cigarretes diàries, després mig paquet, per passar tot seguit a un paquet quotidià gairebé sense adonar-me'n. En aquestes altures -els anys s'escolen de pressa- jo ja era un home fet i convertit en fumador de planta, complet. També fumava amb pipa, sense disminuir sensiblement la ració habitual de cigarretes. A vegades penso que amb el fum que jo he arribat a treure pel nas i per la boca s'hauria pogut formar un núvol gros, dens, d'aquells que amenacen pluja torrencial.

A base d'una progressió tenaç, vaig aconseguir l'etapa dels dos paquets diaris. Quaranta unitats repartides en vint-i-quatre hores signifiquen -si no m'erro- el consum d'un cigarret cada trenta-sis minuts de jornada diürna. Mil dos-cents cada mes, catorze mil quatre-cents cada any!

Jo creia que ho aguantava bé i que ho tenia sota control. Però vet aquí que el dia 8 de novembre de 1986, a dos quarts de cinc de la tarda, se'm va acabar l'última cigarreta del segon paquet. Em vaig sentir desvalgut: no hi havia ni un bri de tabac en tot casa i l'estanc no obria fins a les cinc. En produir-se la desgràcia em trobava davant la meva taula de treball, dedicat a

escriure. Em vaig alçar d'una revolada, i tot i que no em veia a mi mateix estic segur que m'havia canviat el color de la cara. Què faria durant mitja hora sencera sense tabac?

Caminava amunt i avall del pis, nerviós, amb la sensació que el món em cauria al damunt d'un moment a l'altre. L'angoixa s'inflava com un globus, i es veu que de sobte va esclatar. Em vaig aturar, perplex, tot preguntant-me fins on havia arribat. Un sentiment de vergonya, a frec de la ridiculesa, m'abocà a una reflexió acusadora: "Vet aquí que ets a punt d'inaugurar el cicle dels tres paquets diaris. I després? Quant de temps trigaré a necessitar-ne quatre?"

L'evidència de l'excés era ben palpable. Tot seguit, vaig haver de reconèixer que ja no fumava pel plaer de fumar, sinó obeïnt a un impuls purament maquinal. Sovint, ni tan sols era conscient del que feia i perdia el cigarret encès, abandonant-lo damunt de qualsevol moble, i n'encenia un altre d'esma.

La conclusió tenia una gran força pròpia: no podia ésser, calia posar-hi aturador. Com que sabia del cert que no em seria possible de reduir la quota i imposar-me un límit al consum diari d'unitats, vaig decidir-me a favor d'una dràstica abstenció. Per tal de deixar-ne constància, ho vaig apuntar en un quadern que em fa de criat de la memòria. Per això he pogut esmentar l'hora, el dia, el mes i l'any d'aquesta efemèride personal.

Ara m'escau de declarar que he complert rigorosament la paraula que em vaig donar a mi mateix. Des d'aleshores, no he tornat a fumar ni un sol cigarret. No puc pas dir que sigui més feliç que abans i la veritat és que vaig passar uns quants dies, potser unes quantes setmanes, enyorant-me de debò. M'aconhortava pensant que havia posat el llistó molt alt i que la meva voluntat el saltava netament.

Feta la descàrrega d'aquesta confidència, crec que no seria del tot inoportú rememorar el meu estat d'esperit en la plenitud d'una vida de fumador, dos anys abans de l'episodi que acabo de relatar. Amb permís, ho explicaré a continuació.

* * *

El 12 de novembre de l'any 1982 vaig publicar al setmanari "Canigó" un article ("Tabaquisme") on expressava els meus neguits de fumador davant una informació proporcionada per la premsa d'aquells temps.

La notícia deia que consumir un paquet diari de tabac escurça en sis anys la mitjana de vida. Em va semblar que era un càlcul fet a corre-cuita, que no proporcionava tots els elements per a establir un judici, ja que se'n deixava un de primordial: ¿durant quant de temps havia de transcórrer, fumant un paquet diari, perquè la vida s'escurci de sis anys? Això caldria deixar-ho ben clar per part dels científics, perquè qualsevol dubte que els pertorbi a ells repercuteix en els fumadors. Jo, passat el llindar de la vellesa, en ple pendent dels dos paquets diaris, en llegir això de la mitjana de vida en relació amb el tabac, em vaig fer una pregunta que encara em burxa: Quins comptes cal fer? Deixem-ho en els sis anys que deien els experts. ¿Voldrien expressar, per exemple, que si jo no hagués estat fumador tindria sis anys més dels que consten a la llista dels meus aniversaris? O que serien sis anys menys? Semblen uns interrogants de ràpida resposta, però conviden a meditar-hi.

Des de llavors ençà, del 1982 fins ara, jo he sumat sis anys a la meva vida, i em ve a la memòria aquella terrible llegenda que portaven alguns rellotges de sol: "Ningú no sap el temps que li queda".

En l'any esmentat, el 1982, els promotors de la campanya antitabac van editar uns cartells en forma d'història. Se'ns convidava a distreure'ns de la nicotina a base d'entreteniments variats, com ara dibuixar, mirar les estrelles, ballar, cantar, nedar, córrer, escoltar, parlar, jugar a futbol i anar amb bicicleta. Davant d'aquest ventall d'ofertes, en el meu article sobre "Tabaquisme", vaig fer el següent comentari:

"M'he sentit perdut, desemparat. Pel que fa a dibuixar, passa que descanso, perquè he dedicat cinquanta anys de la meua vida a fer dibuixos per guanyar-me-la i ara m'he retirat. Ja em tocava! Les estrelles no les puc contemplar degut a la contaminació del cel de Barcelona. La qüestió de ballar no m'atreia ni quan era jove i, francament, posar-m'hi ara ho trobaria frívol. Quant a nedar, en els meus millors temps, reconec que només surava. I cantar? Els cantants no poden fumar i els fumadors no poden cantar. Ho provo de tant en tant i no cal pas que juri que és un desastre. De córrer, quan convé, encara em defenso, però, sobretot, que no em vinguin amb presses. D'escoltar sí que escolto, m'hi fixo molt (com aquell mussol del vell acudit), però com que sordejo -per dir-ho pietosament- no em serveix com a substitut del tabac. No hi té res a veure.

"I de parlar, parlo. Massa i tot, pels colzes, i sol deixar-me en un cert estat d'insatisfacció. De cada deu vegades que ho faig, almenys vuit m'estimaria més haver sabut callar a temps. I què ens queda? El futbol i la bicicleta... Estic segur que el futbol me'l prohibiria el metge rigorosament, se'n rentaria les mans.

"Tenim, doncs, la bicicleta. Prima, gairebé transparent, lleugera. M'agradaria de saber què en pensen les estadístiques de mortalitat. A mi em fa una mena d'aprensió, no la veig clara, la temo tant o més que a la Tabacalera, S.A.

